

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมระบบการชำระเงิน ในประเทศไทย

ด้วยเหตุที่ต้นทุนด้านเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์มีราคาต่ำลง ผู้ประกอบการจึงหันมาให้ความสนใจธุรกิจบริการด้านการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเสรี ประชาชนจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการชำระเงิน ทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามความเจริญเติบโตของระบบ เศรษฐกิจของประเทศการเข้ามากำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึง เป็นการใช้อำนาจรัฐ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับดูแลเฉพาะสถาบันการเงินเท่านั้น ซึ่ง เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 และ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.2522 ในส่วนของผู้ให้บริการที่เป็นเอกชน (Non-Bank) นั้นไม่อยู่ในกรอบอำนาจของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงอาศัยอำนาจจากประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้อง ขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินเพียง 2 เรื่อง คือ บัตรเครดิต และบัตรเงิน อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ยังได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 อีกด้วย

4.1 กฎหมายควบคุมระบบการชำระเงินในปัจจุบัน

ระบบการชำระเงิน โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การชำระด้วยเงินสด กับการ ชำระด้วยสื่อการชำระเงินประเภทอื่นที่ไม่ใช่เงินสด ซึ่งแบ่งได้เป็นสื่อการชำระเงินที่เป็นตราสาร กับที่ไม่เป็นตราสาร กรณีที่เป็นตราสาร ตัวอย่างเช่น เช็ค ครีฟท์ หรือตั๋วแลกเงิน ในการใช้เช็คมี ความยุ่งยากของกระบวนการเรียกเก็บที่ต้องใช้เวลา ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้ส่งจ่าย ผู้ทรง ธนาคาร และวิธีการแลกเปลี่ยนเช็คระหว่างธนาคาร โดยขั้นตอนสุดท้ายธนาคารจะทำการโอนเงินไปชำระ ให้แก่ผู้ทรง จึงใช้เฉพาะในทางการค้ามิได้ไปถึงการจับจ่ายใช้สอยระดับบุคคลทั่วไป หรือการชำระ เงินระหว่างประเทศ มักนิยมใช้เลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ในการชำระเงิน โดยที่ธนาคารพาณิชย์

ออกตราสารตามคำขอของผู้ซื้อ ไปให้ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ที่อยู่อีกประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามระเบียบขั้นตอนที่ปฏิบัติกัน ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายธนาคารจะทำการโอนเงินไปชำระให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์เช่นเดียวกัน ส่วนกรณีสื่อการชำระเงินที่ไม่เป็นตราสาร เช่น ระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับระหว่งบุคคลกับสถาบันการเงิน ในการส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ธนาคารพาณิชย์ ในฐานะผู้ให้บริการทางการเงิน จึงได้นำวิธีการอื่นที่สะดวกกว่าเก่ามาใช้เป็นสื่อการชำระเงิน โดยในรูปของบัตรเครดิต เช่น บัตรเครดิต บัตรเครดิต และการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ในการชำระเงินโดยใช้สื่อที่ไม่เป็นตราสาร ได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใหม่ๆ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ให้บริการมีทั้งที่เป็นสถาบันการเงินกับที่ไม่ใช่เป็นสถาบันการเงิน สำหรับผู้ให้บริการการชำระเงินมีหลายรูปแบบ อย่างเช่น เคาท์เตอร์เซอร์วิส (counter service) เป็นของภาคเอกชน pay at post ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งรับชำระค่าสาธารณูปโภค รับชำระค่าบัตรเครดิตต่างๆ เป็นต้น โดยที่ประชาชนนิยมการใช้บัตรเครดิตอย่างแพร่หลาย เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเอทีเอ็ม บัตรชำระเงินล่วงหน้า (Prepaid Card) บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Money) เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการก็มีทั้งที่เป็นสถาบันการเงินกับที่ไม่ใช่เป็นสถาบันการเงิน ในปัจจุบันมีการพัฒนาสื่อการชำระเงินแบบใหม่ คือบัตรอัจฉริยะ หรือสมาร์ทการ์ด (Smart Card) ซึ่งใช้เทคโนโลยีการใช้ชิป (CHIP) ที่มีหน่วยความจำเป็นไมโครโปรเซสเซอร์ สำหรับใช้ในการอ่าน คำนวณผลและบันทึกข้อมูลลงในบัตร ปัจจุบันนี้มีผู้ประกอบการบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์อยู่ 7 แห่ง ได้แก่ บริษัท ไทยสมาร์ทการ์ด จำกัด บริษัท เพย์แมนท์ โซลูชัน จำกัด บริษัท ทรู มั่นนี้ จำกัด บริษัท แอดวานซ์ เอ็มเปย์ จำกัด บริษัท เพย์สบาย จำกัด บริษัท แอดวานซ์ เมจิกการ์ด จำกัด และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) โดยบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นกรณีที่ผู้บริโภคจะต้องชำระเงินล่วงหน้าแก่ผู้ให้บริการ เพื่อผู้ให้บริการทำการบันทึกมูลค่าเงินลงบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ เช่น บัตรพลาสติก บัญชีอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น เพื่อให้ผู้บริโภคนำไปชำระเงินค่าสินค้าและบริการได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นและมีการชำระเงินในรูปแบบต่างๆ หากไม่มีระบบการตรวจสอบที่ดี ในการตรวจสอบธุรกรรมต่างๆที่เกิดจากการใช้บัตรเหล่านี้ก็อาจเป็นช่องทางให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายได้ โดยที่อำนาจในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยมีเฉพาะกับสถาบันการเงินเท่านั้น แต่สื่อการชำระเงินสมัยใหม่อาจให้บริการโดยบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งไม่มีกฎหมายฉบับใดควบคุมดูแล ด้วยเหตุที่บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนั้น เป็นผู้ประกอบการด้านชำระเงิน เกี่ยวข้องกับเงินของประชาชนโดยตรง

และเป็นเงินจำนวนมหาศาล จึงมีความสำคัญกับระบบการชำระเงิน ถ้าหากขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ก็อาจเกิดปัญหาต่างๆ ได้เช่น การคิดดอกเบี้ยสูงเกินจริง หรือการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับบัตรเครดิต อันเป็นผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้

การกำกับดูแลสื่อกลางการชำระเงินในรูปแบบสมัยใหม่นี้ ด้วยเหตุที่ธุรกิจบริการประเภทนี้ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดกำกับดูแลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงอาศัยอำนาจจากประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ สำหรับผู้ให้บริการบัตรเครดิตและบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money) ซึ่งในกรณีของบัตรเครดิต กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะต้องมีหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ถือบัตรว่า ต้องมีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาทต่อเดือน หรือมากกว่าหรือเท่ากับ 180,000 บาทต่อปี ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนเป็นหนี้กันมาก และกฎหมายยังกำหนดในเรื่องการคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการที่มีใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) อีกด้วย ซึ่งเป็นเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนกรณีบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ตามที่กฎหมายกำหนดก็เป็นเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกัน ดังนั้น กฎหมายฉบับปัจจุบันที่ใช้กำกับดูแลผู้ให้บริการบัตรเครดิตและบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 2 ฉบับ จึงเป็นกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคเท่านั้น มิได้มุ่งเน้นเรื่องการควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายจากการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แต่ประการใด

4.2 การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 กับการทำนิติกรรม

เดิมธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ให้บริการทางการเงิน มีการใช้บัญชีเงินฝากของธนาคารเพื่อเป็นสื่อกลางการชำระเงิน โดยเป็นตัวกลางในการบริการ โอนเงินจากบัญชีของบุคคลหนึ่งไปยังบัญชีของอีกบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะอยู่ในประเทศหรือในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการชำระเงินโดยไม่ใช้เอกสาร (Paperless payment) ไม่มีความเสี่ยง และยังมีความสะดวกรวดเร็วอีกด้วย เมื่อเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารมีความก้าวหน้ามากขึ้น จึงถูกพัฒนาขึ้น โดยนำมาใช้ในระบบการชำระเงินทั้งในรูปของการเป็นสื่อกลางในการชำระเงินและในวิธีการส่งมอบมูลค่าทางการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ ได้นำวิธีการอื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่สะดวกกว่าการใช้เช็คมาใช้เป็นสื่อการชำระเงินในรูปของบัตรพลาสติก และได้นำมาใช้บริการแก่บุคคลทั่วไป เช่น บัตรเดบิตบัตรเครดิต และการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

การใช้เงินพลาสติกและวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Plastic money and electronic funds transfer) ได้มีการนำแนวทางมาจากการใช้บัญชีเงินฝากเพื่อการชำระเงิน เงินพลาสติกถูกพัฒนาขึ้น

จากการใช้เทคโนโลยีซึ่งต้องการเปลี่ยนเพื่อมาใช้ทดแทนสื่อการชำระเงินด้วยกระดาษ (ตราสาร) เนื่องจากมีความสะดวก มีความปลอดภัยสูง และมีผลในการชำระเงินในทันที ในการใช้บัตรพลาสติกต่าง ๆ นี้ เป็นการถือเงินสดที่มีมูลค่าเท่ากับบัญชีเงินฝากหรือสิทธิเรียกร้องในเงินสดที่ตนมีอยู่ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกบันทึกมูลค่าและส่งมอบมูลค่า ดังนั้น จึงเรียกวิธีการดังกล่าวนี้ว่า เป็นการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น กรณีบัตรเดบิต เป็นการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการส่งจ่ายเงิน หรือโอนมูลค่าจากบัญชีเงินฝากของตนไปให้แก่ผู้อื่น บัตรเครดิตก็เป็นการนำแนวทางของการเบิกเงินเกินบัญชีในรูปแบบเช็คมาใช้ในรูปของบัตรพลาสติก ส่วนบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการนำข้อมูลบัญชีเงินฝากบันทึกลงในแถบแม่เหล็กของบัตรพลาสติก เมื่อมีการชำระเงินเครื่องมีอิเล็กทรอนิกส์ก็จะทำการตัดมูลค่าในบัญชีเงินฝากจากบัตรนั้นแล้วนำไปเข้าบัญชีให้แก่ผู้รับเงินในทันทีทันใด¹

การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนี้มีขึ้นในประเทศไทยมานานแล้ว โดยได้นำเอาเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในระบบการธนาคาร เช่น บริการออนไลน์ (online) ระบบเงินฝากซึ่งสามารถรับฝากถอนหรือโอนเงินต่างสาขาธนาคารได้ โดยเฉพาะเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) นอกจากนี้ ยังมีการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การโอนเงิน ณ จุดขาย (EFT, POS) การชำระค่าสินค้าด้วยบัตรเดบิต และการบริการเคาท์เตอร์เซอร์วิส เป็นต้น ซึ่งวิธีการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ เป็นวิธีการชำระเงินที่สามารถพบเห็นโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันปัจจุบันการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จึงถือเป็นสื่อการชำระเงินที่เกิดขึ้นตามปกติ แต่เนื่องจากในประเทศไทยยังขาดโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน ทำให้การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก ส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความเชื่อมั่นในระบบความปลอดภัยของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งการให้บริการดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนบังคับออกมารองรับ และยังไม่มีความหน่วยงานใดที่ควบคุมการบริการด้านการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆเหล่านี้

เนื่องจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันตามที่ได้อธิบายมาข้างต้นนั้น มีความแตกต่างไปจากวิธีการทำธุรกรรมตามกฎหมายในปัจจุบันที่รองรับอยู่อย่างมาก ด้วยเหตุที่กฎหมายที่ใช้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติรองรับความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการชำระเงินสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาบังคับใช้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและเป็นการรับรองสถานะทางกฎหมายของธุรกรรมและข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมหรือสัญญา ให้มีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำนิติ

¹ ข้อมูลจากฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

กรรมสัญญาตามหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ ได้แก่ การแสดงเจตนา (โดยคู่สัญญาสมัครใจตกลงกันเพื่อเข้าทำสัญญาและไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสัญญากับคู่สัญญาเฉพาะหน้าหรืออยู่ห่างกัน โดยระยะทางก็ตาม คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีคำเสนอคำสนองที่ถูกต้องตรงกัน) การทำเป็นหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือการลงลายมือชื่อ กล่าวคือ ถ้าคู่สัญญาได้มีการแสดงเจตนาทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือในการทำสัญญาระหว่างบุคคลโดยการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามความหมายของกฎหมายแล้ว กฎหมายนี้ถือว่า การแสดงเจตนา หรือในการทำสัญญานั้น ได้ทำตามหลักเกณฑ์ข้างต้นตามบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว² เป็นผลทำให้สัญญานั้นมีผลสมบูรณ์หรือใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน มาตรา 7 ถึงมาตรา 10³ และมาตรา 14⁴ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

² ปิยวัฒน์ สุรติเจริญสุข. (2545, กรกฎาคม-กันยายน). “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กับการรับรองสถานะภายใต้กฎหมายไทย.” นกบริหาร (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ), ปีที่ 22, ฉบับที่ 3. หน้า 79-83.

³ มาตรา 7 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา 8 บัญญัติว่า ภายใต้อำนาจของบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว

มาตรา 9 บัญญัติว่า ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(๑) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ

(๒) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงเหตุการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

มาตรา 10 บัญญัติว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารต้นฉบับตามกฎหมายแล้ว

(๑) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ

(๒) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้

ดังนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เสมือนกับการทำเป็นหนังสือ หรือหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายยังกำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยทั่วไปที่เคยปฏิบัติอยู่เดิม และติดตามดูแลการประกอบ การรวมทั้งเสนอแนะการออกกฎหมาย การปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งมาตรการในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง โดยมีการวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์ ในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

4.2.1 การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 กับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ก่อนหน้าที่จะมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 การทำนิติกรรมสัญญาในทางแพ่งจะอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายแสดงเจตนาด้วยความสมัครใจตกลงกันเพื่อเข้าทำสัญญาและให้มีผลทางกฎหมายแพ่ง ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสัญญากับคู่สัญญาเฉพาะหน้าหรืออยู่ห่างกันโดยระยะทางก็ตาม และผลของการแสดงเจตนาที่จะมีผลผูกพันตามกฎหมายนั้น คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะต้องมีคำเสนอคำสนองที่ถูกต้องตรงกันอีกด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 149⁵ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการทำนิติกรรมในทางแพ่งจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางสิทธิ ดังนั้น การชำระเงินจึงเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวในสิทธิเช่นเดียวกัน ซึ่งหากมีการ

ความถูกต้องของข้อความตาม (๑) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการส่งข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

ในการวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความตาม (๑) ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อความนั้น

⁴ มาตรา 14 บัญญัติว่า ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูล การแสดงเจตนาหรือคำบอกกล่าวอาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

⁵ ตามมาตรา 149 บัญญัติว่า นิติกรรม หมายความว่า การใดๆอันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

ชำระหนี้ให้แก่กันแล้วหนี้นั้นก็ย่อมเป็นอันระงับไปตามบทบัญญัติมาตรา 314 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ปัจจุบันมีการใช้สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์กันมากขึ้น เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต การสื่อสารกันทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เป็นต้น ซึ่งเป็นผลทำให้การแสดงเจตนาในการทำสัญญายังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากหลักการเดิม แต่ยังคงถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาโดยทำคำเสนอคำสนองตรงกันแล้วมีผลเกิดเป็นสัญญาตามปกตินั่นเอง⁶ ดังนั้น เมื่อมีการชำระเงิน โดยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นนิติกรรมในทางแพ่งเช่นเดียวกัน เพียงแต่กระทำผ่านระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีผลเหมือนเป็นกระดาษ กฎหมายได้มีการรับรองสถานะตามที่บัญญัติไว้ในตามมาตรา 7 - 10 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ตัวอย่างเช่น นายแดง ต้องการโอนเงินชำระหนี้ให้นายเขียว จึงไปที่ร้านสะดวกซื้อ (เซเว่น-อีเลฟเว่น) ได้ส่งเงินให้แก่ผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการรับเงินแล้ว และดำเนินการออกใบรับชำระเงินให้แก่ นายแดง แล้วจึงไปทำการโอนเงินให้แก่ นายเขียว ในภายหลัง จะเห็นได้ว่า นายแดงและนายเขียวได้มีการแสดงเจตนาเข้าทำนิติกรรม แม้ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมระหว่างนายแดงกับเครื่องคอมพิวเตอร์ก็ตาม⁷ เป็นการแสดงเจตนาตามมาตรา 14 ที่บัญญัติว่า ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูล การแสดงเจตนาหรือคำบอกกล่าวอาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ การที่นายแดงต้องการชำระหนี้ให้แก่ นายเขียว โดยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางสิทธิ์เหมือนการทำนิติกรรมตามกฎหมายแพ่งด้วย เมื่อสัญญาที่จะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นหลักฐานเพื่อการฟ้องร้องคดีตามที่กฎหมายแพ่งบัญญัติไว้ถูกแทนที่ด้วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ก็ย่อมมีผลผูกพันคู่สัญญาไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 7 ที่บัญญัติว่า ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรา 8 ที่บัญญัติว่า หากมีการทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว และในกรณีที่มีการลงลายมือชื่อในเอกสารก็ถูกแทนที่โดยการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 9 บัญญัติว่า ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(๑) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรอง

⁶ อัครวิทย์ สุมาวงศ์. (2548). กฎหมายนิติกรรมสัญญา เล่มที่ 9. หน้า 326-338.

⁷ มนุษย์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ (หรือกลับกัน). รูปแบบของการทำสัญญาทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce Contract). ฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.

ข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ (๒) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี ดังนั้น การที่นายแดงกระทำการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อชำระหนี้ให้แก่นายเขียวนี้ จึงเป็นการทำนิติกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกันกับการกระทำตามกฎหมายแพ่ง ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่รองรับตามมาตรา 7 - 10 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

4.2.2 การออกกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากการชำระเงินนั้น เป็นการกระทำของบุคคลคนหนึ่งได้โอนเงินให้แก่อีกบุคคลหนึ่งเพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการ โดยการชำระผ่านผู้ให้บริการชำระเงิน หรือสื่อการชำระเงินเป็นโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อการกระทำที่เป็นการส่งข้อความชำระเงินไปยังผู้รับโดยตรง หรือผ่านผู้ให้บริการ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นนิติกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ดังนั้น ธุรกิจบริการเกี่ยวกับการโอนเงินหรือการชำระเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา 32^๖ ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกพระราชกฤษฎีกากำกับดูแลได้ในกรณีเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงิน และการพาณิชย์ เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน

^๖ มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ในกรณีที่ต้องจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชนให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดเป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาตก่อนก็ได้”

ในการกำหนดให้กรณีใดต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดโดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการป้องกันความเสียหายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจนั้น

ในการนี้ จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

ก่อนเสนอให้ตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามความเหมาะสม และนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการพิจารณา”

ประเทศไทยมีการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากมาย และมีหลากหลายรูปแบบ และมีผู้ให้บริการที่เป็นสถาบันการเงิน และมีใช้สถาบันการเงิน (Non-Bank) ได้แก่ การชำระเงินระบบ Bahtnet ระบบ ATM Pay @ Post Counter Service บัตรเครดิต (Credit Card) บัตรเดบิต (Debit Card) บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-money Card) Mobile Payment เป็นต้น หากเป็นผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-Bank) ซึ่งไม่มีกฎหมายฉบับใดกำกับดูแล ย่อมอาจเกิดความเสี่ยงต่อระบบการชำระเงินของประเทศได้ ตัวอย่างเช่น ในการให้บริการรับชำระเงินของร้านสะดวกซื้อ (เซเว่นอีเลฟเว่น) เมื่อผู้ให้บริการรับเงินจากประชาชนไปแล้ว ไม่ดำเนินการส่งเงินดังกล่าวไปให้แก่ผู้ออกบัตร หรือการใช้บริการทางการเงิน (กรณีการถอนเงิน) ผ่านเครือข่ายอีดีซี⁹ แล้วเงินไม่ออกมาจากเครื่อง เนื่องจากเกิดการขัดข้องทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ย่อมจะเกิดความเสี่ยงในระบบการชำระเงินได้ เนื่องจากผู้ให้บริการรับชำระเงินเหล่านี้เกี่ยวข้องกับเงินของประชาชน โดยตรงและเป็นเงินจำนวนมากมหาศาล ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญกับความเสี่ยงในระบบการชำระเงินและเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการออกกฎหมายกำกับดูแลในด้าน 1) การรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ 2) การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ 3) เพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน โดยมีแนวทางในการออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลระบบการชำระเงินปัจจุบัน ดังนี้

1. กรณีการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย ในการออกระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการชำระเงิน ตามร่างพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรา 66 ความว่า “ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับดูแลและให้การสนับสนุนในการจัดตั้งระบบหักบัญชีระหว่างสถาบันการเงินและหรือระบบการชำระเงิน และการบริหารจัดการระบบดังกล่าว และธนาคารแห่งประเทศไทย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินมีอำนาจออกระเบียบและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อให้ระบบการหักบัญชีระหว่างสถาบันการเงินและหรือระบบการชำระเงินเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อป้องกันมิให้การดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบการเงินเป็นส่วนรวม...” ซึ่งกระทรวงการคลังขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยนำกลับไปทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพราะยังไม่มั่นใจนโยบายของรัฐที่จะทำการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยในขณะนั้น

2. กรณีร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศให้บริการระบบการชำระเงินเป็นธุรกิจทางการเงินตามมาตรา 4 และเห็นควรออก

⁹ เครือข่ายอีดีซี (EDC Network) หมายความว่า เครือข่ายการรับส่งข้อมูลอีดีซี (EDC) ที่มีศูนย์กลาง หรือ จุดเชื่อมต่อการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการเครือข่าย

พระราชกฤษฎีกาเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับดูแลตาม มาตรา 5 ความว่า “การประกอบกิจการใดที่มีลักษณะเป็นการรับฝากเงิน รับเงินจากประชาชน หรือธุรกิจทางการเงิน หากกิจการนั้นมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม และมีได้มีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการเฉพาะแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การประกอบกิจการนั้นอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวด้วยก็ได้” ซึ่งปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำร่างฯกลับไปทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่ง คาดว่าการออกเป็นพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้คงใช้เวลาอีกนาน

3. กรณีการออกกฎหมายโดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจจากประกาศกระทรวงการคลัง ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 เป็นกรณีๆ ไป อย่างเช่น กรณีบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ กรณีบัตรเครดิต เป็นต้น ซึ่งการออกกฎหมายในลักษณะเช่นนี้ ทำให้ต่างประเทศอาจจะไม่เข้าใจว่า ประเทศไทยจะสนับสนุนระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ทำไมจึงออกกฎหมายโดยการนำประกาศคณะปฏิวัติ (Announcement of The Revolutionary Party) มาเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล

4. กรณีการร่างกฎหมายฉบับใหม่ ซึ่งทางธนาคารแห่งประเทศไทย เกรงกลัวในเรื่องของความเสียหายที่จะเกิดจากกระบวนการทางนิติบัญญัติในการพิจารณาร่างกฎหมาย ดังที่เคยเจอในเรื่องของ Credit Bureau มาแล้ว จึงไม่เลือกแนวทางนี้ในการออกกฎหมาย

5. กรณีการออกพระราชกฤษฎีกาภายใต้มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ที่บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แต่ในกรณีที่จำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชนให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดเป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาตก่อนก็ได้

ในการกำหนดให้กรณีใดต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดโดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการป้องกันความเสียหายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจนั้น

ในการนี้ จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

ก่อนเสนอให้ตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามความเหมาะสม และนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการพิจารณา”

ในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์”

ในกรณีนี้ ปัจจุบัน คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ได้เห็นชอบในการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อเป็นการให้อำนาจรัฐในการกำกับดูแลธุรกิจบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ช่องทางตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 เป็นการให้อำนาจรัฐโดยการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานกำกับดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีแนวทางในการกำกับดูแลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การแจ้งให้ทราบ การขึ้นทะเบียน หรือการขอรับใบอนุญาต โดยพิจารณาจากระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจในด้านที่อาจเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ ความน่าเชื่อถือและความยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และต่อสาธารณชน สำหรับธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายใน 3 ประการดังกล่าว น่าจะเป็นกรณีที่เกิดจากการให้บริการทางด้านบัตรเครดิต การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการเครือข่ายอีดีซี การให้บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงิน เป็นต้น

4.3 การควบคุมผ่านกลไกการออกกฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงิน

สำหรับการออกกฎหมายมาควบคุมในเรื่องการกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการโอนเงิน เป็นการออกกฎหมายประเภทสาระบัญญัติ โดยการกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมายในทางแพ่งที่นำมาบังคับใช้ เหมือนในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่ได้ศึกษามาได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในกฎหมายสาระบัญญัติ (กฎหมายแพ่งลักษณะตัวเงิน) โดยบัญญัติเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ใน Article 4A โดยกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงิน ได้แก่ บุคคลผู้ส่งโอนเงิน (Originator) ธนาคารของผู้ส่งโอนเงิน (Originator's Bank) และธนาคารผู้รับของผู้ส่งโอนเงิน (Beneficiary Bank) ดังนั้น กฎหมาย Article 4A จึงเป็นบทบัญญัติในทางกฎหมายแพ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดว่าแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องในการโอนเงิน มีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกิดขึ้น ณ ตรงจุดใด หากมีกรณีธนาคารที่เป็นตัวกลางมีมากกว่าหนึ่งแห่ง หรือในกรณีธนาคารทั้งสองแห่งไม่มีบัญชีเงินฝากระหว่างกัน จะดำเนินการอย่างไร กฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเข้ามา

กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในทางกฎหมายแพ่ง สำหรับประเทศไทย นำที่จะได้มีการออกกฎหมายในลักษณะเช่นเดียวกับ Article 4A ของประเทศสหรัฐอเมริกาบังคับใช้ในประเทศต่อไปในอนาคต

ในการออกกฎหมายมาควบคุมกำกับดูแลของประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนอร์เวย์ การจากศึกษา จะเห็นได้ว่า ทั้งสามประเทศได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมระบบการชำระเงินเช่นเดียวกัน แต่ทั้งสามประเทศไม่ได้ออกกฎหมายในทางสารบัญญัติ(กฎหมายแพ่ง) ที่เป็นการควบคุมระบบการชำระเงิน แต่ได้ออกกฎหมายในทางที่เป็นการให้อำนาจแก่รัฐ โดยกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการชำระเงิน

กรณีประเทศไทย รัฐควรจะได้มีการออกกฎหมายกำกับดูแลการบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเร็ว โดยการออกพระราชกฤษฎีกาตามความใน มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สั้นที่สุดและใช้เวลาไม่นาน (ไม่ต้องผ่านสภาฯ) ซึ่งได้เปิดช่องทางให้รัฐสามารถออกกฎหมายในรูปพระราชกฤษฎีกา กล่าวคือกฎหมายฉบับนี้เป็นการให้อำนาจรัฐในการกำกับดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ในอนาคต น่าจะมีความจำเป็นต้องจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป